

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น เขตอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว เพื่อเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เมื่อ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเสร็จแล้ว จึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา บทบาทพระสงฆ์ในพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น เขตอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน ๑๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕

อายุ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๑๑-๑๕ ปี จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑ รองลงมามีอายุ ต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒ และ สุกท้ายมีอายุ อื่นๆ จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗

สถานภาพของบิดามารดา นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพของบิดามารดา สมรส จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐ รองลงมามีสถานภาพของบิดามารดา แยกกันอยู่ จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ และสุดท้ายมีสถานภาพของบิดามารดา อื่นๆ จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗

อาชีพของบิดามารดา นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ บิดามารดามีอาชีพ รับจ้าง จำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔ รองลงมา บิดามารดามีอาชีพ ค้าขาย จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ รองลงมา บิดามารดามีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ รองลงมา บิดามารดามีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ และสุดท้าย บิดามารดามีอาชีพ อื่นๆ จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๐

จำนวนสมาชิกในครอบครัว นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่ำกว่า ๔ คน จำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครอบครัว มากกว่า ๕ คน จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗ รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่ำกว่า ๒ คน จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖ และสุดท้าย มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว อื่นๆ จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐

ผลการเรียน นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีผลการเรียนในระดับ ๒.๖ - ๓.๐ จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖ รองลงมามีผลการเรียนในระดับ ๒.๑ - ๒.๕ จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒ รองลงมามีผลการเรียนในระดับ ๑.๕ - ๒.๐ จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔ รองลงมามีผลการเรียนในระดับ ๑.๑ - ๑.๕ และ ๓.๑ - ๓.๕ จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ รองลงมามีผลการเรียนในระดับ ๓.๖ - ๔.๐ จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒ และสุดท้าย มีผลการเรียนในระดับ ต่ำกว่า ๑.๐ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒

รายได้ต่อครอบครัว นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อครอบครัว ๐ - ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓ รองลงมามีรายได้ต่อครอบครัว ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ รองลงมามีรายได้ต่อครอบครัว ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ และสุดท้ายมีรายได้ต่อครอบครัว มากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒

การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ๓ - ๔ ครั้ง จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗ รองลงมา มากกว่า ๖ ครั้ง จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓ และสุดท้าย น้อยกว่า ๓ ครั้ง จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐

๕.๑.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๒$, S.D. = ๐.๖๖๙) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๕.๑.๓ ระดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$, S.D. = ๐.๕๑๒) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว มีดังนี้

๑) ด้านความมีเมตตากรุณา

ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านความมีเมตตากรุณา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$, S.D. = ๐.๕๗๗) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๒) ด้านความมีระเบียบวินัย

ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๕๔๘) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๓) ด้านความรับผิดชอบ

ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๕๔๔) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๔) ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต

ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๒$, S.D. = ๐.๕๘๔) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๕) ด้านความเสียสละ

ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านความเสียสละ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.575) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๖) ด้านประหยัด

ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านประหยัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.599) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

๕.๑.๔ ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกรายด้านก็พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในข้ออื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน ในด้านการประพฤติตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในข้ออื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน ในด้านการประพฤติตน และด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๗ นักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำแนกรายได้ต่อเดือนของครอบครัว โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน ในด้านการประพฤติตน และด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๘ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว จำแนกการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน ในด้านการประพฤติตน และด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของนักเรียนใน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว พบว่า สอนให้เป็นเด็กกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ อยู่ในลำดับ ๑ มีจำนวน ๓๑ คน รองลงมา ไม่เปิดเผยเป็นผู้อื่น อยู่ในลำดับ ๒ มีจำนวน ๒๙ คน และสอนให้คนซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในลำดับสุดท้าย มีจำนวน ๔ คน

๕.๑.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์บาทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

๑.ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย

ปัญหาที่พบบ่อยคือ ลูกไม่เชื่อฟัง พ่อแม่ เอาแต่ใจ ไม่มีวินัย มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะในยุคปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน เช่นวัฒนธรรมประเพณี, วัตถุนิยม เป็นต้น ปัจจุบันนี้โลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งข่าวสารและเทคโนโลยีทำให้สังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การปรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในวิถีชีวิต ทำให้วัยรุ่นหรือเด็กในปัจจุบันเป็นคนรุ่นใหม่ ความประพฤติ ความเคารพพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ไม่ค่อยมีไม่สนใจวิถีชีวิตเดิม ๆ จึงเป็นปัญหาที่พระสงฆ์ต้องเข้าไปอบรมสั่งสอน มีปัญหาค่อนข้างมาก ปัจจุบัน สังคมไทย เป็นสังคมที่มีความขัดแย้งบ้านเมืองไม่สงบ แบ่งฝาย ขาดความสามัคคี เน้นทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ ความเจริญต่างๆ ได้เข้ามาจนกระทั่งทำให้เด็ก ๆ ลืมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามไปทั้งหมด

๒. พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ควรจะมีการอบรมจากครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพราะพระสงฆ์เป็นต้นแบบในศีล อาริยาที่งาม และประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย จึงมีความสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะกับเยาวชน พระสงฆ์มีบทบาทและมีความสำคัญเสมอ และตลอดเวลาในท้องถิ่นทุรกันดาร ก็จะขาดพระสงฆ์ที่มีศักยภาพแต่ทำหน้าที่ตามความสามารถเพราะวิถีชีวิตคนในสังคมไทยอยู่กับแบบวิถีพระพุทธศาสนา ความกตัญญู และอิทธิบาท ๔ มีบทบาทในการให้การอบรม เข้าถึงหมู่เยาวชนรุ่นใหม่ โดยเข้าวัดอบรม พบปะพูดคุยกับเด็ก ๆ ให้เข้าใจในหน้าที่เพราะสังคมปัจจุบันนี้ เป็นสังคมยุควัตถุนิยม เด็กชอบตามใจตัวเอง ทำให้เด็กรู้จักความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญมากในการแก้ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน

๓. บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

มีความสำคัญมากในการเผยแพร่คำสอนและจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน ให้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีบทบาทในการเผยแพร่แก่เด็กเยาวชน ในการที่เข้าไปให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์โนนหมากมุ่น ก็มีพระสงฆ์เข้าสอนศีลธรรมทุกโรงเรียน เพราะให้ความสำคัญกับเยาวชนและเด็ก ช่วยพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนและเยาวชนให้มาก มีความสำคัญมากในเรื่องเผยแผ่คำสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านผู้นำศาสนา บ้าน วัด โรงเรียน นี่จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน บ้าน วัด โรงเรียน จะแยกกันไม่ได้ จะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความสำคัญมากเพราะเด็กจะได้นำคำสอนของพระภิกษุสงฆ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำประเทศชาติ ไปสู่อนาคตที่ดี คิดว่าบทบาทพระสงฆ์นั้น

จะต้องมีภูมิความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เพื่อจะทำความศรัทธาจากญาติโยม และเด็กเยาวยชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม

๔. ปัจจัยที่ทำให้บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่นักเรียนในห้องเรียน พระสงฆ์ที่เข้าไปให้ความรู้แก่เด็กเยาวยชนจะต้องมีภูมิความรู้ที่เพียงพอ ต่อความต้องการของโรงเรียน มีหลายปัจจัยคือพระสงฆ์ที่จะไปสอนจะต้องมีความรู้ความสามารถและมีความมุ่งมั่นเสียสละและตั้งใจและผู้นำในสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุน ประการสุดท้ายต้องมีสื่อในการสอน การอบรม มีความสำคัญค่อนข้างมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น ให้พระสงฆ์ควรส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่นักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา ให้การสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กหรือทุนอาหารกลางวันแก่เด็ก พระภิกษุสงฆ์จะต้องมีความรู้ลึกที่จะเข้ามาแนะนำ พาเด็กไปในทางที่ดี คิดว่าในโครงการที่ดีพระสงฆ์ไปให้ความรู้แก่เด็ก นักเรียนต้องเน้นตระหนักต่อหน้าที่ ในการเผยแพร่

๕. แนวโน้มบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

พระสงฆ์นั้นจะต้องมีบทบาทสำคัญในหน้าที่ของตนเอง ต่างคนต่างมีหน้าที่ของตนเอง สังคมสังคมจะได้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น พระสงฆ์จะต้องให้ความเข้าใจระหว่างเด็กและเยาวยชนกับสถานศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาสังคมไทย ให้มีความรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น อดีต ปัจจุบัน อนาคต พระสงฆ์ยังมีบทบาทเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และพระสงฆ์ในเขตตำบลโนนหมากมุ่น นั้นพยายามพัฒนาตนเอง ด้วยการศึกษาศาสนะหลายประการ เช่น เรียน ป.ศ.มจร และอบรมตามโครงการต่าง ๆ เป็นประจำ จึงคาดว่าอนาคต เด็กจะได้รับการอบรม และได้ใกล้ชิดกับพระสงฆ์มากขึ้น จะทำให้เด็กได้รับการศึกษา การสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น หากวัด โรงเรียน ได้มีการประสานงาน จัดทำหลักสูตรการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จะเป็นรูปแบบที่ชัดเจนในการพัฒนา มีเป้าหมายในการพัฒนาฯ แนวโน้มของพระสงฆ์ที่จะพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม พระภิกษุสงฆ์ต้องรู้จักบทบาทของตนเองและให้ความสำคัญต่อศาสนาเป็นอย่างมาก

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว มีประเด็นในการอภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๑) ด้านการประพฤติตน

สั่งสอนอบรมศีลธรรม พระสงฆ์มีหน้าที่เผยแผ่ศาสนา ยึดมั่นในหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างเคร่งครัด ควรมีความสำรวม ทั้งกาย วาจา ใจ ไม่ยึดติดกับชื่อเสียง ลาภยศ สรรเสริญ ไม่เน้นวัตถุ และความเจริญตามวัฒนธรรมตะวันตก เป็นสิ่งผู้ปกครองนักเรียนได้คาดหวังจากพระสงฆ์ที่ทำการสอนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุห์ศิริชัย จานุดตโร (เพ็ชรรัตน์)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของครูและผู้ปกครองต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑” จากผลการวิจัยพบว่า ๑) ครูและผู้ปกครอง มีความคาดหวังว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรแสดงบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและผู้ปกครองคาดหวังให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนแสดงบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่อยู่ในอันดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๔ ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ ได้แก่ จัดทำเอกสาร ซีดี หรือ ดีวีดี เพื่อเผยแผ่ธรรมะให้กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ๒) ครูและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่เป็นจริงว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้แสดงบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและผู้ปกครองมีความเห็นต่อบทบาทที่เป็นจริงว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้แสดงบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่อยู่ในอันดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ ได้แก่ แนะนำให้นักเรียนกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ ได้แก่ จัดทำเอกสาร ซีดี หรือ ดีวีดี เพื่อเผยแผ่ธรรมะให้กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง^๑

^๑พระสมุห์ศิริชัย จานุดตโร (เพ็ชรรัตน์), “ความคาดหวังของครูและผู้ปกครองต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๒) ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรม

มีใจเมตตาความรักความปรารถนาดีต่อตนเองและต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งด้วยกาย วาจา ใจ เด็กจะได้นำคำสอนของพระภิกษุสงฆ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำประเทศชาติ ไปสู่อนาคตที่ดี วางตนให้เหมาะสม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย และอบายมุขทุกประเภท มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลา ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบในการสอบอย่างเคร่งครัด บ้าน วัด โรงเรียน นี้จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน บ้าน วัด โรงเรียน จะแยกกันไม่ได้ จะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ใช้จ่ายด้วยความรอบคอบ รู้จักคิดพิจารณาใช้สติปัญญาไตร่ตรอง ซื้อสิ่งของที่มีคุณภาพและมีราคาถูก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปริญญา ตรีธัญญา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน” จากผลการวิจัยพบว่า ด้านบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาจริยธรรม ของเยาวชน พระสงฆ์ควรนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน เช่น การปฏิบัติสมาธิเพื่อให้เยาวชนมีจิตใจสงบและโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น พระสงฆ์ควรเป็นตัวอย่างทางด้านความประพฤติ ควรประพฤติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในการสอนต้องคำนึงถึงช่วงวัยของเยาวชนด้วย พระสงฆ์ควรเตือนสติให้เยาวชนรู้จักความไม่ประมาทและควรกล่าวถึงโทษของความประมาท โดยนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม พระสงฆ์ควรส่งเสริมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และควรจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการให้ความรู้ เช่น การจัดค่ายคุณธรรม และต้องนำสื่อมัลติมีเดียมาประกอบการสอน เพื่อเป็นการจูงใจให้เยาวชนสนใจ พระสงฆ์ควรมีบทบาทเป็นผู้นำเยาวชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและประเพณี ให้เยาวชนเกิดความรัก ห่วงแหน และรู้จักช่วยเหลือสังคมโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม^๒

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรให้พระสงฆ์มาสอนในจำนวนชั่วโมงเรียนที่มากกว่านี้ เพื่อความต่อเนื่องของเนื้อหา ควรจัดให้มีห้องจริยศึกษาเพื่อศึกษาและทำกิจกรรมในวิชาพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ และควรมีการสนับสนุนการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียน โดยจัดสรรพระสงฆ์ให้เข้ามาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

^๒ปริญญา ตรีธัญญา, “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗).

๒) ควรปรับปรุงรูปแบบการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ และสามารถนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และควรมีการประเมินผลก่อนและหลังการอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสามารถเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาในอนาคต

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรจัดสัมมนาเป็นประจำทุกภาคเรียน ในการนำเอาหลักคำสอนทาง พุทธศาสนาเข้ามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร นำไปประพจน์ปฏิบัติ พัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และปัญญาให้สูงขึ้น

๒) ควรจัดให้พระสงฆ์ที่สอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนต่างๆ ได้ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอน

๓) พระสงฆ์ควรปรับปรุงวิธีการสอนให้สร้างความสนใจแก่เด็กนักเรียน โดยนำสื่อรูปภาพ หรืออุปกรณ์ต่างๆ มาให้เด็กได้ทำกิจกรรม เวลาที่เด็กเริ่มไม่มีสมาธิ และสอหดความรู้อีกเกี่ยวกับคุณธรรมควบคู่กันไป

๔) พระสงฆ์ควรนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้พร้อมสอหดความรู้อีกทางคุณธรรมจริยธรรม

๕) พระสงฆ์ควรร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดห้องจริยธรรมเพื่อใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนจากการศึกษาบทบาทเป็นศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อจะได้วัดความสำเร็จของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนได้

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากการสอบถามนักเรียน เป็นการสอบถามจากครูและผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิด ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถสังเกตความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงจะเป็นการได้มาซึ่งข้อมูล

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ที่พระสงฆ์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อจะได้ทราบกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนได้